

ВИДИ СЛОВНИКІВ

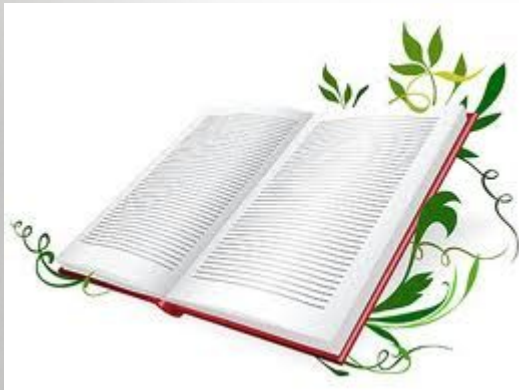
Виконала

студентка групи

СП-38

Лапоног Оксана

Ігорівна

СЛОВНІК — УПОРЯДКОВАНИЙ В
АЛФАВІТНОМУ ЧИ ТЕМАТИЧНОМУ ПОРЯДКУ
СПИСОК ЗАГОЛОВНИХ СЛІВ, ЛЕКСИКОГРАФІЧНО
ОПРАЦЬОВАНИХ

Таке довідкове видання містить впорядкований перелік мовних одиниць (слів, словосполучень тощо) з короткими їх характеристиками або характеристиками позначених ним понять або з перекладом на іншу мову.

ТИПИ СЛОВНИКІВ

діалектні словники, етимологічні словники, зворотні словники, історичні словники (різновид тлумачного словника), ономастичний словник, орфоепічний словник, орфографічний ~~словник~~, ~~перекладний~~ ~~словник~~, словник антонімів, словник епітетів, словник іншомовних слів, словник мови письменника, словник омонімів, словник паронімів, словник синонімів, словник скорочень, словник сполучуваності, словник топонімів, словотвірний словник, термінологічний словник, тлумачний словник

Окремими різновидами перелічених

вище словників є: політичні словники словники

соціологічних і політологічних термінів словник

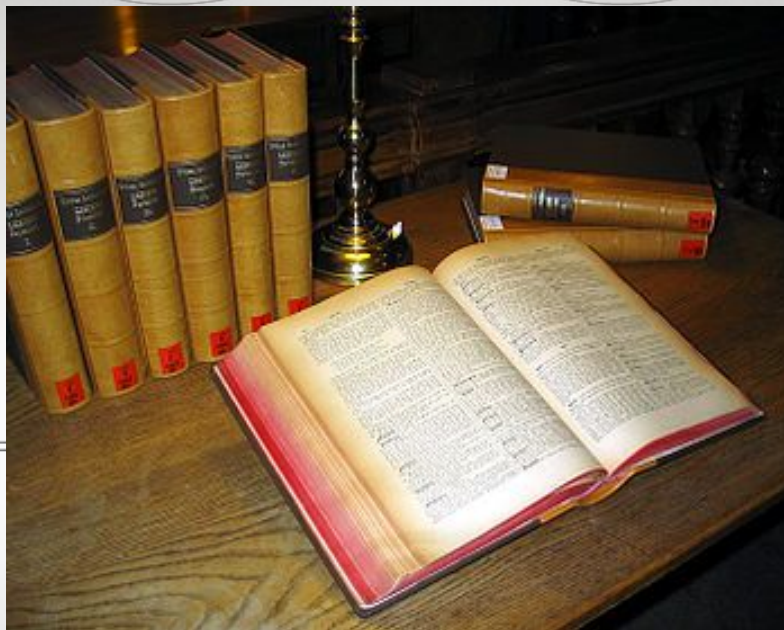
античної міфології, кінословники, сленгові словники

словники наголосів словники церковно-обрядової

термінології, фінансові словники, словники імен,

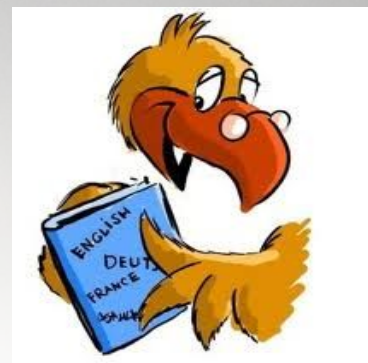
словники фразеологізмів і інші.

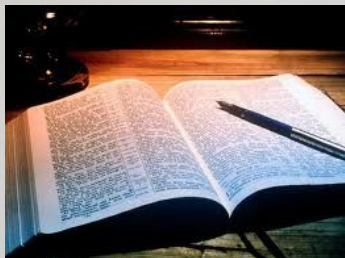

*Багатотомний латинський
словник*

ПЕРЕКЛАДНІ СЛОВНИКИ

У багатомовних (перекладних) словниках дається не пояснення (тлумачення) значень слів, а переклад, тобто підбирається слово-відповідник іншої мови. Найчастіше це двомовні словники. Їх створюють для цілей перекладу й активно використовують при вивченні іноземної мови. Значно рідше за двомовні створюються словники, які охоплюють три і більше мов. Крім того створено чимало диференційних словників, в яких наводяться лише ті слова, які не збігаються за значенням.

*Найпоширеніші в Україні двомовні
перекладні словники. Їх створення*

ґрунтується на багатих традиціях

української лексикографії, відзначається

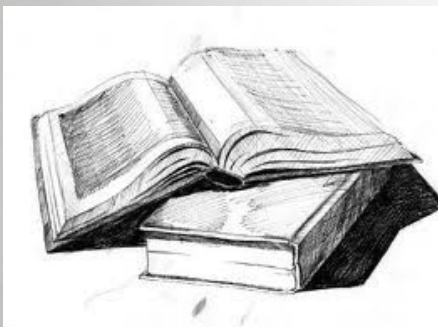
*безперервним удосконаленням,
поглибленням наукового, мовного*

опрацювання

Однією з визначних праць української лексикографії є шеститомний «Українсько-російський словник», укладений колективом Інституту мовознавства імені О. О. Потебні і виданий у 1953—1963 рр. Цей словник є широким зібранням лексичних та фразеологічних скарбів сучасної української літературної мови.

Опубліковані російсько-українські словники, які представляють термінологію багатьох галузей знань: гірничий, хімічний, фізичний, математичний, геологічний, гідротехнічний, технічний, ветеринарний, сільськогосподарський, а також крім російсько-українських і українсько-російських, видано також двомовні і

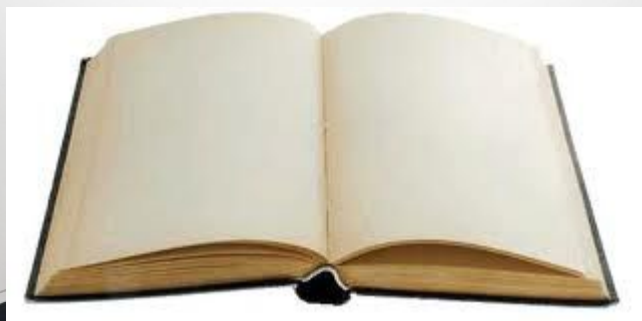

овники, які охоп.

Тлумачний словник — словник, який пояснює, тлумачить значення слів, показує сферу їх використання, подає граматичні, акцентуаційні, правописні, стилістичні характеристики слів, фіксує стійкі словосполучення термінологічного і фразеологічного характеру з розкриттям їхніх значень. Тлумачний словник визначає лексичні норми літературної мови на певному етапі її розвитку. Розміщення слів у тлумачному словнику алфавітне. Кожне значення слова проілюстровано реченнями-цитатами з художньої, наукової літератури, публіцистики, фольклору. При реєстрових словах подано інформацію про їхні граматичні характеристики, стилістичне забарвлення

Найвищим досягненням української лексикографії стало видання одинадцятитомного «Словника української мови» — першого тлумачного словника української мови, найповнішого та найбагатшого зібрання її лексики та фразеології. Словник, виданий упродовж 1970—1980 років, містить близько 135000 слів

Помітним явищем у розвитку української лексикографії стала поява словників, присвячених мові окремих письменників: «Словник мови Шевченка», «Словник мови творів Г. Квітка-Основ'яненка».

Готуються нові словники, присвячені описові словесних скарбів із творів найвидатніших майстрів українського художнього слова. Як уже відзначалося, серед тлумачних словників важливе місце посідають словники іншомовних слів.

1974 року побачив світ «Словник іншомовних слів»
за редакцією академіка О. С. Мельничука,
підготовлений співробітниками Головної редакції
Української Енциклопедії. Словник дає коротке
пояснення слів і термінів іншомовного походження,
які перебувають у науковому обігу, вживаються в
сучасній українській пресі, художній літературі.
1985 року вийшло друге видання цього словника.

Етимологічний словник —

лексикографічна праця, в якій з'ясовується

походження і істинне значення слова,

реконструюється його найдавніша форма,

визначається, чи слово споконвічно належить

певній мові, чи запозичене, як воно утворилося, яка

ознака покладена в основу назви тощо. Ці словники

можуть бути повними і короткими, словниками

однієї мови і групи споріднених мов.

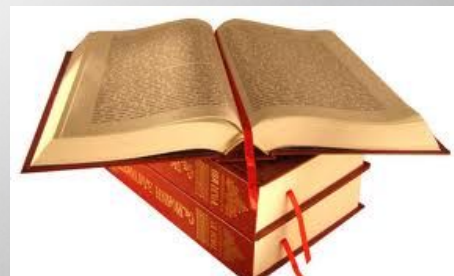

Великим здобутком української лексикографії є створення Етимологічного словника української мови, укладеного в Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні. У словнику знаходять етимологічне висвітлення зафіксовані в XIX і XX ст. слова української літературної мови й українських діалектів, як здавна успадковані, так і запозичені з інших мов. Він охоплює матеріали пам'яток української мови.

СЛОВНИКИ СИНОНІМІВ, АНТОНІМІВ, ПАРОНІМІВ

Ці словники теж значною мірою сприяють піднесенню мовної культури, розвивають навички стилістичної майстерності. Увага до синонімічних, антонімічних засобів допомагає збагачувати вираження думок і почуттів, досягати більшої точності, емоційності мовлення. Ставилась мета не лише дати тлумачення компонентів антонімічних пар та проілюструвати їх вживання, а й показати антонімічні слова в живих контекстуальних зв'язках, особливості сполучуваності антонімів, уживання їх у фразеологічних зворотах

У 1986 р. вийшов «Словник паронімів української мови». Словник є першою спробою в українській лексикографії опису паронімів — близьких за звучанням, але різних за значенням і написанням слів. Описано понад 1000 паронімів, які найчастіше зустрічаються в шкільних підручниках, у навчальних посібниках, науково-популярних книжках, публіцистиці, художній літературі, побутовому мовленні.

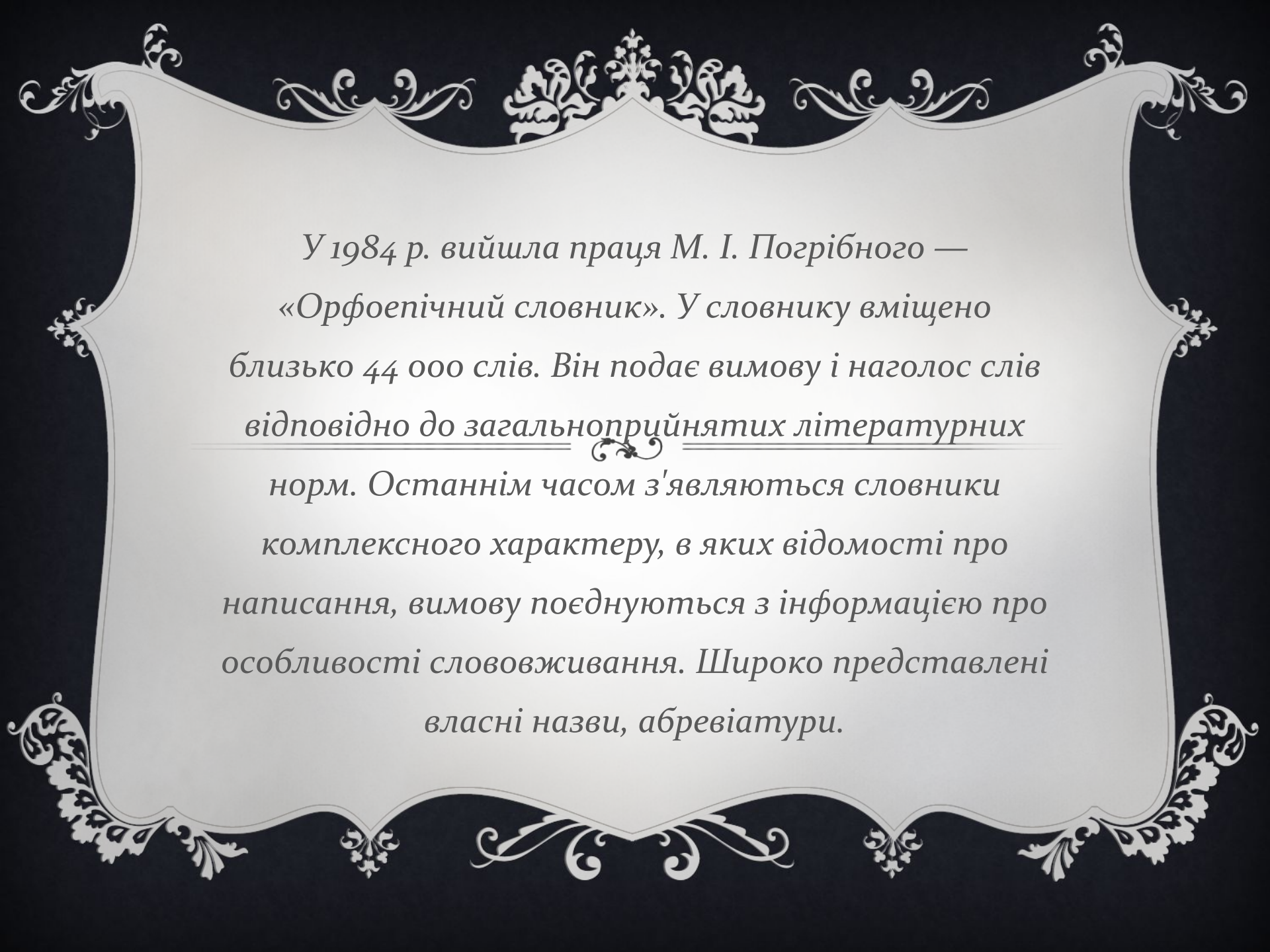

ОРФОГРАФІЧНІ, ОРФОЕПІЧНІ ТА ІНШІ СЛОВНИКИ ПРАВИЛЬНОСТІ МОВИ

Українські орфографічні словники видавалися досить часто ще в 20-х роках, але зі зміною правопису у 1946 р. постала потреба в нових словниках цього типу. Відомий український лексикограф Колектив науковців Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні створив великий (з реєстром до 114 000 слів) «Орфографічний словник української мови» (1975, 1977).

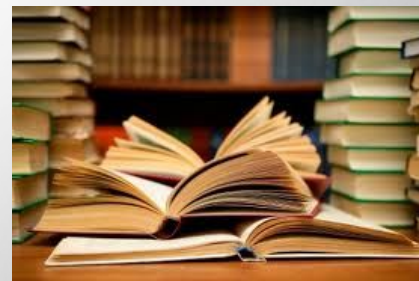
У зв'язку з деякими змінами в правописі сучасної української мови виникла потреба на нові словники. У 1994 році було видано. До орфографічного своїм практичним призначенням наближаються словники акцентологічні та орфоепічні, тобто словники нормативного наголошення слова і правильної вимови.

У 1984 р. вийшла праця М. І. Погрібного — «Орфоепічний словник». У словнику вміщено близько 44 000 слів. Він подає вимову і наголос слів відповідно до загальноприйнятих літературних норм. Останнім часом з'являються словники комплексного характеру, в яких відомості про написання, вимову поєднуються з інформацією про особливості слововживання. Широко представлені власні назви, аббревіатури.

У 1989 р. вийшов «Словник труднощів української мови» за редакцією С. Я. Єрмоленко, в якому пояснюється написання й вимова слів, словотворення, дається граматична і стилістична характеристика слів, наводяться приклади сполучуваності слів, зокрема керування. У словнику зібрано найскладніші випадки, які викликають труднощі у мовленні.)

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ СЛОВНИКИ

Уживання фразеологічних зворотів збагачує мову, надає їй яскравої емоційної забарвленості, виразності. Чимало фразеологічних довідників присвячено прислів'ям та приказкам — справжнім перлинам народної мудрості. 1993 року вийшов «Фразеологічний словник української мови» в двох книгах. Це своєрідний підсумок попередніх надбань у систематизації української фразеології, зібрання найуживаніших сталих словосполучень з їхніми різноманітними функціональними характеристиками.

СПИСОК СЛОВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

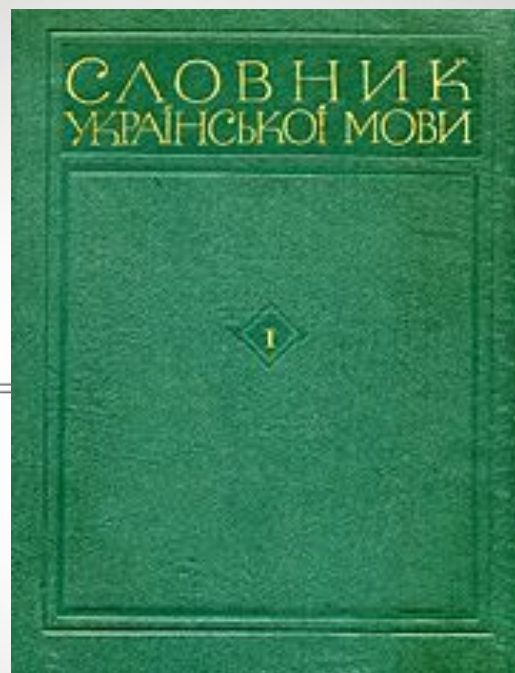

Перша сторінка словника староукраїнської мови
«Лексіконъ славенорѡсскій и именъ Тлъкованіє» Памви
Беринди (1627)

«Словарь української мови» Бориса Грінченка

(1907–1909)

Одинадцятитомний «Словник української мови»

(1970–1980)

ТЛУМАЧНІ СЛОВНИКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

*Вікісловник uk.wiktionary.org Прямий доступ до українського
Вікісловника*

*Грінченко Б. Д. Словарь української мови, т. 1-4. Київ, 1907-09
(багато перевидань). Онлайн-версія*

*Словник української мови: В 11 т. / АН УРСР. Інститут
мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. — Київ: Наукова думка,
1970—1980. Онлайн-версія*

Короткий тлумачний словник української мови. Близько 6750 слів / за ред. Д. Г. Гринчишина. — 2-е вид., доп. і перероб. — Київ: Рад. Школа, 1988.

Новий тлумачний словник української мови. 42000 слів: У 4-х томах / Уклад. В. Яременко, О. Сліпушко. — Київ: вид. Аконіт, 1998.

Великий тлумачний словник сучасної української мови / Автор, керівник проекту і гол. редактор В. Т. Бусел. — Київ, Ірпінь: ВТФ Перун. 2001, 2005..

Великий тлумачний словник української мови / Упоряд. Т. В. Ковальова. — Харків: Фоліо, 2005. — 767 с. — (Бібліотека державної мови). — ISBN 966-03-2698-X с.

Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова від А до Я / Упоряд. Загнітко А. П. — Донецьк: Вид. «Бао», 2008. — 704 с. — ISBN 978-966-481-019-4.

Словник української мови. У 20-ти т. / Український мовно-інформаційний фонд НАН України; за ред. В. М. Русанівського. — Київ: Наукова думка, 2010. — Т.1. А — Б. — 911 с.

*Онлайновий доступ до першого тому (необхідна реєстрація)
Універсальний словник-енциклопедія (УСЕ) на сайті Словопедія*

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

